

چاره نووسی کۆبانی؛ مه تهلیک بو تورکیا و دوورپانیکیش بو ههسه ده!

25-12-2024

نووسه رهکان

زریان روژهلاتی

کورتە : دواى نزیکهى 10 سال، جارێكى دیکه کۆبانی بوو ته خالیکی وه رچهرخانی سیاسی و سه ربازی؛ سالی 2014 ئەمیریکا، هیزی پيشمه رگه و ته نانهت تورکیاش هاوکاری یه په گه بوون بو ئه وهى شاره که نه که ویتته دهستی داعش. ئیستاش له م روژانهى کۆتایی 2024 دا، کیشمه کیشیکی گه وره له نیوان ههسه ده و تورکیا و گرووپه کانی ئوپوزیسیونی لایه نگرى ئەنکه ره له سه ر رووبه ره 7 کم -ی دووجاییه که ی ئه و شاره له ئازادایه که پیده چن کاریگه ریه که ی، پانتایی سنوره کانی تیپه رپینى. له وانه یه ئه وه ش بیته خالیکی وه رچهرخان بو داها تووی سووریا، پرسى کورد، سیاسه تی تورکیا و گه لیك ده ولته تی کاریگه ر له مه يدانی نوئی سیاسه ت له شام. ئیستا نادلنیاییه کی سیاسی و سه ربازی له ئازادایه و دیمه نیکی دژیه ک سه باره ت به دوخی مه يدانی پیکدادانه کان له ئازادایه. له لایه ک هه لوئستی پراگماتیکی گرنگ له هه ردوولا وه به دی ده کریت و له لایه کی دیکه ش، هه ردوولا چه ندینجار ئه و ئاگره سه ته له رزۆکانه یان پيشیل کرد که به گوشاری ئەمیریکا و هاوپه یمانی نیوده ولته تی راگه یه ندرابوو. دوخی کۆبانی بو تورکیا وه ک مه ته لیکی سیاسی لیها تووه، به لام هه سه ده شی هینا وه ته سه ر دوورپانیکی میژوو یی. له وانه یه ئەم ناروونیه ش تا وه کو ده سه تبه کاربوونی تره مپ و جیگه ر بوونی گریمانه یی بنه ماکانی ده سه لاتی جۆلانی له دیمه شق به رده وام بیته.

دریژایی سنوور ره تکر دوتوه و داواکاری دیکه هی هیه. مه زلوم عه بدی فرماندهی هه سه دهش پیشنباری کردبوو که شاره که هی خوی بکریته ناوچه په کی ناسه ربازی. له مه شهوه دیار بوو که له لایه ک روانگی ئه مریکیه کان و هه سه ده له سهر پانتایی ناوچه ناسه ربازی به که و له لایه کی دیکه ش له نیوان هه سه ده - ئه مریکا و تورکیا له سهر کوی پرۆسه که جیاوازی هه بووه و به پیی زانیاریه کان، ئه مریکا ش گوشاریکی زوری کردوه تا هه سه ده، له هه ردوو خاله سه ره کیه که ناسه ربازی کردنی ناوچه کانی سنوور به دریژایی 30 کم که سه رۆکوماری تورکیا له 2019 وه داوای ده کات، و ههروه ها نه مانی په که که له رۆژناوای کوردستان ناماده پی هه نگاوی کرده نی پساندات. مه زلوم عه بدی بو ئاگر به ستنیکی پایه دار پیشنباری ناسه ربازی کردنی کو بانپی کردبووه به نام سیناتور ه ئه مریکیه کان زیاتر له کو بانن، باسی ناسه ربازی کردنی هه موو سنوره که ده که ن. ئه مه بیجگه له وهی که ئه مریکا به رده وام باسی له وه کردوو که تورکیا نیگه رانی ئه منی هه یه که ده شن وه ک ناره زایی ئه وانیش له هه بوونی په که که ترجه مه بکریته وه.

خالیکی دیکه ئه وه به که به هوی دۆخی نویی سواریوه ئه مریکا زیاتر له جاران پیویستی به تورکیا ده بیته به تابه تی بو ئاسایشی ئیسرا ئیل، ئه ویش له کاتیکدا که دیمه شق چاوه پیی سه قامگیربوونی ده وله تنیکی ئیسلامی - سوننی ده کات له لیواری سنووره کانی ئیسرا ئیل. بیجگه له وه، ئیستا ئه مریکا کاندیدی دیکه هی هیه بو ئه وهی بو که له سهر عه رز شه ری داعشی بو بکات؛ تورکیا و هه ته شه! که بنه ماییکی سه ره کی بوو بو هاوکاری نیوان هه سه ده و ئه مریکا. بیرۆکه ی شه ری داعش به کونه جیهادیه کانی سووریا باه تنیک نیبه که بو ئه مریکا سه رنجراکیش نه بیته. له ماوه ی 15 رۆژی رابردوودا ئه مریکا له گه ل هیزه عه ره به کانی ناو هه سه ده لانیکه م 2 هیزشی کرده سهر داعش له دیره زوور و ره نگه ئه مه ش نمونه یه کی ده گمه نی هاوکاری راسته وخوی ئه مریکا و گروپه عه ره به کانی ناو هه سه ده بیت که له ماوه ی رابردوودا هه ندیکیشیان جیا بوونه ته وه و خویان داو ته پال حکومتی نوچ له دیمه شق.

خالیکی دیه کی گرنگ که هه سه ده ی هیناوه ته دوو پیانیکی تازه، هه وله کانی ئه مریکا و فه ره نسایه بو نزیکردنه وهی هه سه ده و باله سیاسییه که له گه ل ئه نه که سه. ئه مه چه نده ی له دریژمه دوادا یارمه تی ئه مریکا و فه ره نسا و رۆژاناوا به گشتی بدات که فاکته ریکی بالانسی هیزیان له دیمه شق هه بیته، ئه وه نده ش بو لایه نه کانی دیکه ش گرنگه. بو هه سه ده و ئیداره ی خۆسه ر ئه مه هه ولدانیکه بو جیکردنه وهی خویان له سیسته می نویی سووریا. چونکه ئه نه که سه ره وایه کی زیاتری لای ده سه لاتدارانی ئیستای دیمه شق هه یه. چانسیکیش هه بوو دوور که وتنه وه له شه ر. ره نگه بو ئه نه که سه ش واتای ئه وه بیت که بتوانی به ده ستنیکی پروه له دیمه شق دانوستاندن بکات چونکه ئه وهی هیزی له سهر عه رز نه بیته له دانوستاندنیشدا نایا ته وه. دوا جار له وانه یه تورکیا ئه گه ر به ناچاریش بیت زیادبوونه رۆلی ئه نه که سه ی به دل بیت چونکه دوا جار به که مکردنه وهی رۆلی په که که له رۆژاوا ترجه مه ده بیته وه.

چی روودهات؟

له گریمانه په کدا، جۆلانی هه تا به هاری سالی داها توو هه موو سووریا کۆنترۆل ده کات، گروپه چه کداره کان له سایه ی وه زاره تی به رگری ریکده خات و ولاته که ی به ره وه هه لبراردن ده بات و ده ستوریکی نوچ ناماده ده کات که مافی که مینه کانی وه کو کوردی تیدا پاریزرابیت، شه رفانانی بیانیش له سووریا دهرده چن و ئه و ولاته ده که ویته وه سه ر ریزه وی خوی! به لام له راستیدا ئه وه خه یالیکه که به ئاسانی نایه ته دی. راسته ئیستا به چه پ و به راست ده سه لاتی دیفاکتوی جۆلانیان قبول کردوو، به لام که س دلنیا نیبه له وهی ئیداره ی نویی سووریا به چ له ونیک ده بیته. بیجگه له وه له به هاری 2025 وه که رژیمی نوچ ورده ورده بنه ماکانی ده سه لاتی خوی تۆکمه ده کات، ئه وسا ناکۆکیه کان له سه ر دابه شکردنی ده سه لاتیش زیاتر ده بن. بۆیه به ئه گه ری زور، شه ریکی نیوخوی ته نانه ت ئه گه ر ماوه که بیشی کم بیت له چاوه پوانی ئه و ولاته دابه. له ئه فغانستانه وه بگه هه تا عیراق و لیبیا، له ماوه ی زیاتر له دوو ده یه ی رابردوودا هه مو گۆرانه کانی رژیم له رۆژه لاتی نیوه راست، شه ریکی نیوخویان به دوادا ها تووه و پیناچیت سووریا ش له وه به ده ربیته. بیجگه له فاکته ره کانی داینامیکی نیوخوی، گه لیک ولاتی دیکه ی ناوچه که ش هه ن که به دۆخی نویی سووریا رازی نین و ئه وه ش ده توانیت پلیته ی گرزیبه نیوخویه کانی سووریا ی ئه لشه رع دابگیرسینیت.

هه سه ده و ئیداره ی خۆسه ریش دوو ریگه یان له به رده ومدایه. په که میان ئه وه به که خویان له گه ل دۆخی نویی سووریا بگوجینن و، به یارمه تی ئه نه که سه - هه ولیر له گه ل جۆلانی دانوستاندن بکن، ههروه ها به یارمه تی ئه مریکا، فه ره نسا، هه ولیر و ره نگه ئو جالانیش، ده رگا په ک له گه ل تورکیا بکه نه وه. ئه وه ش پیویستی به لانیکه م دابرا نیکی نه رمی هه سه ده له "شه رفانه بیانیه کان" یه تی. دووه میشیان ئه وه یه که هه روا به رده وام بیت و چاوه پیی دهرکه وتنی شه ریک بیت که دره نگ یان زوو فراونتر بن. له م حاله ته شدا، به ئه گه ری زور ئیداره و دامه زراوه کانی به رپوه بردنی خوی له ماوه ی 6 مانگدا له ده ست ده دات، به لام به له وانه یه پالیشتی دهره کی بو شه ریکی پارتیزانی دریژخایه ن مسۆگه ر بکات.